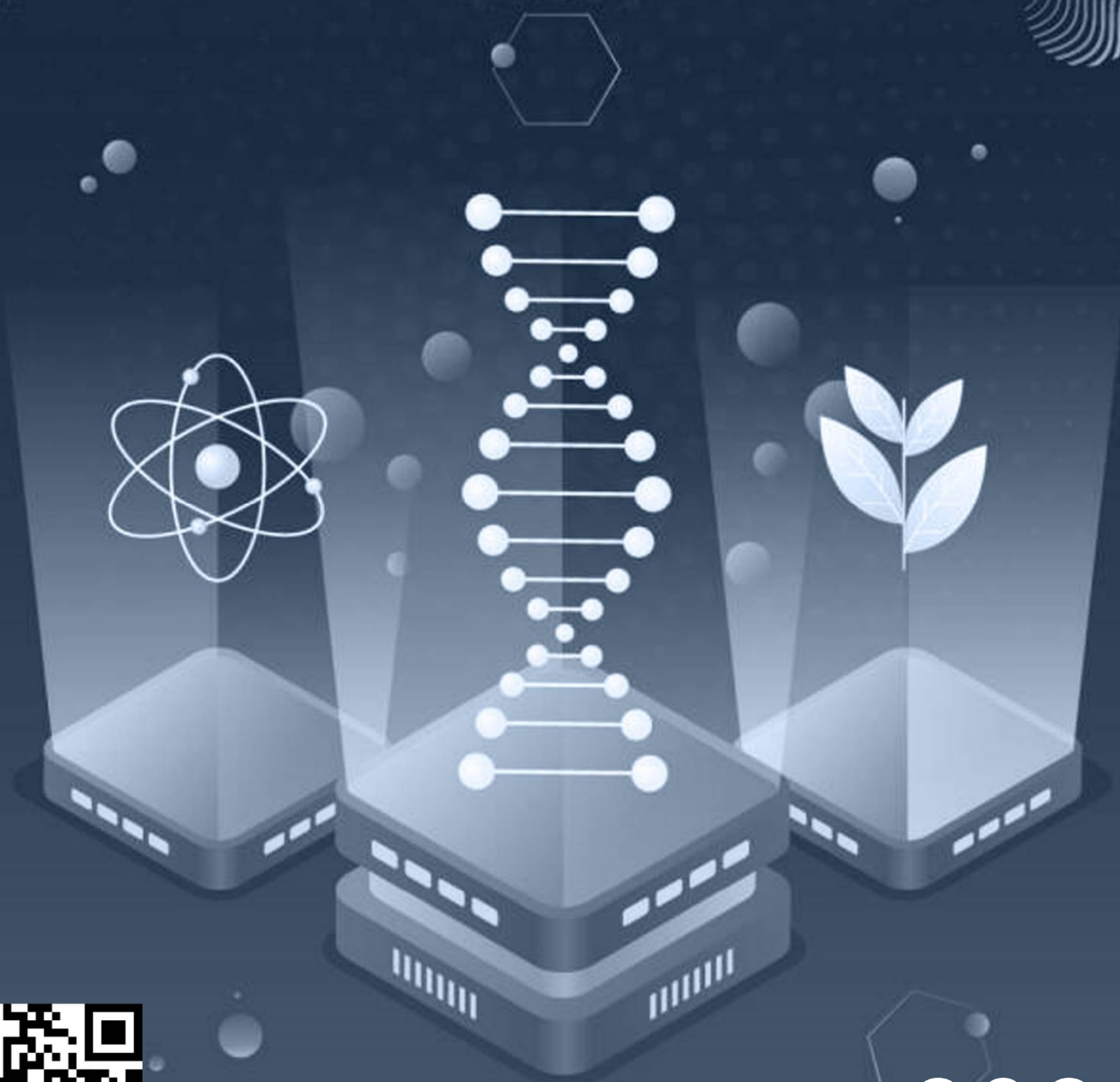


ISSN 2181-0000
Doi Journal 10.26739/2181-0000

JOURNAL OF MAMUN SCIENCE



Volume 4, Issue 3 **2026**

«MA'MUN SCIENCE» JURNALI

4 JILD, 3 SON

ЖУРНАЛ «MAMUN SCIENCE»

TOM 4, HOMEP 3

JOURNAL OF «MAMUN SCIENCE»

VOLUME 4, ISSUE 3



«MA'MUN SCIENCE» JURNALI

ЖУРНАЛ «MA'MUN SCIENCE» | JOURNAL OF «MAMUN SCIENCE»

№3 (2026) DOI <http://dx.doi.org/10.26739/2181-0000-2026-3>

Бош муҳаррир: | Главный редактор:
Chief Editor:

Matyakubov Umidjon Raximovich
(i.f.d., prof.)

Бош муҳаррир ўринбосари: | Заместитель
главного редактора: | Deputy Chief Editor:

Xudoynazarov Egambergan Madrahimovich
(PhD., dots.)

TAHRIRIY MASLAHAT KENGASHI | EDITORIAL BOARD | РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

FILOLOGIYA FANLARI

O'rozboyev Abdulla Durdibayevich

Filologiya fanlari doktori (DSc), professor

Axmedov Oybek Saporboyevich

Filologiya fanlari doktori (DSc), professor

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti

Galiyeva Margarita Rafaelovna

Filologiya fanlari doktori (DSc), professor

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti

Nasrullayeva Nafisa Zafarovna

Filologiya fanlari doktori (DSc), professor

Samarqand davlat chet tillari instituti

Cho'ponov Otanazar Otojovich

Filologiya fanlari doktori (DSc)

Urganch davlat universiteti

Yakubova Matluba Tajibayevna

Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

Matnazarov Javlanbek Kabulovich

Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

TARIX FANLARI

Anatoliy Sagdullayevich Sagdullayev

Tarix fanlari doktori, professor; akademik

O'zbekiston Respublikasi Fanlar

akademiyasining haqiqiy a'zosi

Ashirov Adhamjon Azimbayevich

Tarix fanlari doktori, professor,

O'zbekiston Respublikasi

Fanlar akademiyasi Tarix instituti.

Shaydurov Vladimir Nikolayevich

Tarix fanlari doktori, dotsent

Leningrad davlat universiteti Rossiya

Abdullayev Utkir Ismoilovich

Tarix fanlari doktori (DSc),

dotsent Urganch davlat universiteti

Matkarimova Sadoqat Maqsudovna

Tarix fanlari doktori (DSc), dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Abdullayev Timur Pulatovich

Tarix fanlari nomzodi, dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Abdalov Umidbek Matniyazovich

Tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD),

Dotsent Ma'mun Universiteti NTM

Yunusxo'jayev Habibulla Zafar o'g'li

Tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD),

Dotsent Ma'mun Universiteti NTM

PSIXOLOGIYA FANLARI

Shoumarov G'ayrat Baxromovich

Psixologiya fanlari doktori, professor; akademik

O'zbekiston Respublikasi

Fanlar akademiyasining haqiqiy a'zosi

Kryukova Tatyana Leonidovna

Psixologiya fanlari doktori, professor

Kostroma davlat universiteti Belorusiya

Karpinskiy Konstantin Viktorovich

Psixologiya fanlari doktori, professor

Grodno davlat universiteti Belorusiya

Urazbayeva Dilbar Abdullayevna

Psixologiya fanlari doktori (DSc), professor

Ma'mun Universiteti NTM

Jumaniyazova Nasiba Ramatillayevna

Psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Nurullayeva Baxtigul Bobojonovna

Psixologiya fanlari nomzodi, dotsent Ma'mun

Universiteti NTM

IQTISODIYOT FANLARI

Ruzmetov Baxtiyar

Iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Ma'mun Universiteti NTM

Sherov Alisher Bakberganovich

Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Ma'mun Universiteti NTM

Voronsova Yuliya Vladimirovna

Iqtisodiyot fanlari nomzodi

Moskva davlat boshqaruvi universiteti

Jabborov Umarbek Rustambekovich

Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

Cho'ponov San'at Otanazarovich

Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

Niyazmetov Islambek Masharipovich

Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

PEDAGOGIKA VA FALSAFA FANLARI

Sardor Sharifzoda O'razboy Tabib o'g'li

Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa
doktori (PhD), professor

Ma'mun Universiteti NTM

Adilov Zafar Yunusovich

Falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

Boltayev Abdurahim Amanovich

Falsafa fanlari doktori, dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Zoirov Erkin Xalilovich

Falsafa fanlari doktori, dotsent

Buxoro davlat texnika universiteti

Nurullayeva Baxtigul Bobojonovna

Psixologiya fanlari nomzodi, dotsent Ma'mun
Universiteti NTM

TIBBIYOT FANLARI

Yuldashev Baxrom Sobirjanevich

Tibbiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Abdullayev Ravshanbek Babajonovich

Tibbiyot fanlari doktori, professor

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

Esamuratov Aybek Ibragimovich

Tibbiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

Samandarova Barno Sultonovna

Biologiya fanlari nomzodi, dotsent

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

Tajiyeva Zebo Baxodirovna

Tibbiyot fanlari falsafa doktori (PhD)

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

ILMIY JURNAL TEXNIK KOTIBI

Yunusxo'jayev Habibulla Zafar o'g'li

Ma'mun Universiteti NTM

Журнал включен в перечень ВАК национальных научных изданий, рекомендуемых для публикации
основных научных результатов диссертаций по медицинским наукам постановлением
№ 01-08/3068/17 от 27 сентября 2024 г.

Page Maker | Верстка | Саифаловчи: X. Mirzaxmedov

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz

ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz

Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz

Tadqiqot LLC the city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz

Phone: (+998-94) 404-0000

TARIX

- 1. Matyakubov Nurbek Rayimberganovich.**
TOSHKENT METROPOLITENINING BIRINCHI NAVBATI QURILISHI TARIXIDAN.....7
- 2. Muborak Madrimovna Matyakubova.**
XIX ASRDA XIVA XONLIGIDA TANGA ZARB QILISH AMALIYOTI VA ZARBXONA ISHI.....11
- 3. Bazarbayev Sanjar Xamzayevich.**
ASALARILAR JAMIYATI VA IJTIMOIIY HAMKORLIK: ETNOLOGIK TAHLIL.....15
- 4. Nurmetov Ismoil Alimbayevich.**
SOVET DAVRIDA O‘ZBEKISTONDA AGRAR-INDUSTRIAL SIYOSAT VA UNING EKOLOGIK OQIBATLARI (1960–1980 YILLAR).....20
- 5. Xudaybergenov Hayitboy Satimovich.**
“XORAZM YOG‘OCH O‘YMAKORLIGI AN‘ANALARI: (ICHAN-QAL‘A MUZEYI MATERIALLARI ASOSIDA)”.....24
- 6. Mallabayev Botirjon Baxtiyorovich.**
YOSHLAR TAFAKKURINI SHAKLLANTIRISHDA ILM-FANNING AHAMIYATI.....28
- 7. Nozima B. Agzamova.**
ILK XRISTIAN JAMOALARINING MARKAZIY OSIYO HUDUDIGA KIRIB KELISHI TARIXI.....34

PEDAGOGIKA

- 1. Sharipov Allabergan Kamilovich.**
JISMONIY MADANIYAT VA SPORT MUTAXASSISLARINI KASBIY TAYYORLASHDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH: SO‘ROVNOMA ASOSIDA EMPIRIK TAHLIL.....41
- 2. Masharipov Ravqat Madraximovich.**
KURASHDA KO‘P YILLIK TAYYORGARLIK BOSQICHLARINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI.....50
- 3. E.Y.Davletov.**
BO‘LAJAK O‘QITUVCHILARNING PEDAGOGIK TAFAKKURINI KVAZI TADQIQOTCHILIK METODI YORDAMIDA RIVOJLANTIRISHGA YO‘NALTIRILGAN YONDASHUVLAR.....56
- 4. Mustafo Yunusxo‘jayev.**
NAJMIDDIN KUBRONING “USUL AL-‘ASHARA” ASARIDA YOSHLARNI ICHKI TARBIYAGA O‘RGATISH MASALALARI.....62

IQTISOD

5. Xudoyorov Lochinbek Bahromovich.

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA SERVIS SOHASINING TRANSFORMATSIYASI
VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI.....67

6. Meliboyev Ibroxim.

SAMARQAND VILOYATI BO‘YICHA HUDUDIY OLIY TA‘LIM TASHKILOTLARIDA
RESURS SALOHİYATI SAMARADORLIGINI IFODALOVCHI KO‘RSATKICHLAR
TAHLILI.....74

7. Matkarimov Mansur

SUV XO‘JALIGI SOHASIDAGI OBYEKTЛАRNI DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK ORQALI
SAMARALI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH.....80

8. Baxtiyorova Vasilaxon Muzaffarovna.

INNOVATSION IQTISODIYOTDA TIBBIY XIZMATLARNI KO‘RSATISHNI
RAQAMLASHTIRISHNING AFZALLIKLARI.....91

9. Aminbayeva Guli Ravshanbek qizi

TURIZM XIZMATLARI BOZORIDA MARKETING TADQIQOTLARIDAN
FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARI: XORIJIY ADABIYOTLAR TAHLILI.....95

FILOLOGIYA

1. Abdulla Xudoyberganov G‘ofurjon o‘g‘li.

TASAVVUFIY RAMZLAR IFODASIDA SULAYMON BOQIRG‘ONIY MAHORATI.....100

2. Убайдова Дилрабо Аскарровна.

ЛИНГВОКУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКИЙ АСПЕКТ ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИХ ЕДИНИЦ
РУССКОГО И УЗБЕКСКОГО ЯЗЫКОВ.....104

Xudaybergenov Hayitboy Satimovich
Urganch davlat tibbiyot instituti, O'quv-uslubiy
boshqarma boshlig'i, "Ijtimoiy fanlar" kafedrasida dotsenti, (PhD)

“XORAZM YOG‘OCH O‘YMAKORLIGI AN‘ANALARI: (ICHAN-QAL‘A MUZEYI MATERIALLARI ASOSIDA)”

 <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.19654400>

Аннотация. Мақоллада Хоразм hududida shakllangan yog‘och o‘ymakorligi an‘analari, ularning tarixiy rivoji va hududiy uslubiy xususiyatlari tahlil etilgan. Arxeologik manbalar va “Ichana-qal‘a” muzey-qo‘riqxonasi ekspozitsiyalari asosida Xiva yog‘och o‘ymakorligi maktabining o‘ziga xos badiiy jihatlari ochib berilgan. Shuningdek, taniqli ustalar ijodi orqali ustoz–shogird an‘anasining davomiyligi yoritilgan.

Kalit so‘zlar: Xorazm, yog‘och o‘ymakorligi, Xiva maktabi, Ichana-qal‘a, xalq amaliy san‘ati.

Аннотация. В статье рассматриваются традиции художественной резьбы по дереву в Хорезме, их историческое развитие и региональные особенности. На основе археологических материалов и экспозиций музея-заповедника «Ичан-кала» раскрываются характерные черты Хивинской школы резьбы по дереву. Особое внимание уделено роли известных мастеров и сохранению традиции «устоз–шогирд» в народном декоративно-прикладном искусстве.

Ключевые слова: Хорезм, резьба по дереву, Хивинская школа, Ичан-кала, народное искусство.

Abstract. The article examines the traditions of wood carving in the Khorezm region, focusing on their historical development and regional stylistic features. Based on archaeological findings and the collections of the Ichana-Qala State Museum-Reserve, the distinctive characteristics of the Khiva school of wood carving are analyzed. The study also highlights the role of prominent masters and the continuity of the master–apprentice tradition in Uzbek applied art.

Keywords: Khorezm, wood carving, Khiva school, Ichana-Qala, folk applied art.

KIRISH. Qadimdan ma‘lum-ki, ota-bobolarimiz insoniyat vujudga keltirgan kashfiyot, ilm-fan cho‘qqilarini egallab, o‘z hunarlarini avlod-dan-avlodga o‘tkazib kelmoqdalar. Shular jumlasidan, yog‘ochga naqsh o‘yish va gul solish san‘ati hamisha ardoqlanib kelingan. Xozirgi paytda yogoch o‘ymakorligi me‘morchilik bilan bir qatorda uy-ro‘zgor buyumlariga bezak berishda keng qo‘llanilmoqda. Mahalliy an‘analarni avaylab, ardoqlab, ularni yangi usul bilan boyitayotgan xalq ustalari, asrlar davomida sayqal topgan qadimiy san‘atning yetuk namunalarini yaratmoqdalar.

MUHOKAMA. Hunarmandchilikning yog‘och o‘ymakorligi - O‘rta Osiyoda, ya‘ni O‘zbekiston hududida qadimdan rivojlanib kishilarning uy-ro‘zg‘or buyumlari va axitekturasida keng qo‘llanilgan. Yog‘ochga qayta ishlov berish - eshik, darvoza, ustunlar, har xil to‘sin, stol, xontaxta, quticha, ramka, qalamdon va boshqa buyumlarni bezashda ishlatilib kelingan. Arxeologik

tadqiqotlarga tayanib, O'rta Osiyoda barelyefli, ya'ni juda bo'rtik (1mm dan 20 mm gacha) releflar bilan har xil narsalarni yog'ochdan o'yib ishlanganligi ko'rishimiz mumkin. Xalq yaratgan asarlar o'zining nafosati, murakkabligi, tabiiyligi bilan kishi aqlini lol qoldiradi. Afsuski, yog'ochdan ishlangan ajoyib yog'och o'ymakorligiga har qancha sifatli ishlov berilishiga qaramay asrlar o'tishi bilan ular namga dosh beraolmay deyarli ko'pchiligi chirib, yo'q bo'lib ketgan. Bularni arxeologik qazilmalarda topilgan va topilayotgan namunalar isbotlab bermoqda.

ADABIYOTLAR TAHLILI: Xususan, arxeologik qazishmalar chog'ida, "V-VI asrlarda yog'och o'ymakorligi namunalari Surxondaryo vohasidagi yumaloq tepa tubidan topilgan.[1] Olimlarning aniqlashicha, bundan 1-1,5 ming yil muqaddam mazkur joyda naqsh o'ymakorligi san'ati bo'lib, u juda yaxshi rivojlanganligi isbotlangan. Bunday noyob topilmalar Samarqand, Buxoro, Xiva, Shaxrisabz va boshqa shaharlardagi arxeologik qazilmalardan ham topilgan." [2]

Shu o'rinda, Xiva "Ochiq osmon ostidagi muzey" (H-X) sifatida "Ichan-qal'a"ning tarixi xalq ustalarining eng nozik did bilan ishlangan me'moriy tarixiy yodgorliklari, xon saroylari, madrasalar, masjidlar, minoralar saqlanib qolganligini ko'rishimiz mumkin. Tirik tarix hisoblangan "Ichan-qal'a" tarixiy yodgorliklarining har bir g'ishtida, qo'li gul halq ustalarining o'lmas ijodini ko'rishimiz mumkin." [3]

Aslida, hunarmandchilikda yog'och o'ymakorligining o'ziga xos turli uslublari va usullari mavjud bo'lib, ya'ni Xiva yog'och o'ymakorligi o'ymasining monumentalligi, yog'och tabiiy rangining saqlab qolishi bilan boshqa hududlardan hududiy xususiyatlari bilan farqlanadi. [4]

Darhaqiqat, respublikamizning Qo'qon, Xiva, Samarqand, Toshkent maktablari mavjud bo'lib, Buxoro yog'och o'ymakorligi o'yma naqshning jozibadorligi, jimjima naqshlarni oltin, kumush bilan bezatilishi, naqsh zaminida ranglardan foydalanishi bilan ajralib turadi, Marg'ilon yog'och o'ymakorligi chuqur zaminli yassi o'ymani qo'llab kelganlar.[5] Qo'qon o'ymakorligi esa kalta bo'rtmali, yassi o'yma ishlatganlar. Toshkentda esa, naqsh bilan qoplangan yassi bo'rtmali, zaminsiz chizma yog'och o'ymakorligi keng tarqalgan. Xiva yog'och o'ymakorligi maktabi boshqa maktablarga qaraganda, o'yma naqshlarning maydaligi, yuzaligi, zaminining kamligi naqshlarning zichligi hamda badiiy tuzilishi jihatidan o'ynoqligi (harakatchanligi, dinamikaviyligi), ya'ni novdalarni spiralsimon ishlanib ajoyib shakllar hosil qilishi bilan farq qiladi.[6] Shuningdek, yog'och o'ymakorligi buyumlarida naqsh elementlaridan olma guli, qo'chqorshox, bodom guli, uch yaproqli, uch g'uncha, oddiy yaproq, turunj, rapida turunj, toj, gujum, burch gul naqshlarini qo'llaganliklarini ko'ramiz.[7] "Xiva o'ymakorligi ustalari ko'pincha qayrag'och, terak va chinor yog'ochlarini ko'proq ishlatadilar, ular yog'och rangining tabiiyligini saqlagan holda uning yuzasiga va zaminiga paxta, zig'ir (xorazmcha-oq yog') yog'i berganlar." Xiva naqshlarining olmagul, aylanma naqsh, arqon, tirnoq hamda boshqa nomlar bilan ataluvchi yuzdan ziyod turlari bor.[8] Eng chiroyli naqsh ikki, ba'zan uch qatlam qilib o'yiladi. Ustalar bir naqshni boshqa takrorlamaslik, birovdan nusxa olmaslikka intilgan. Shuning uchun ham yog'ochga o'yilgan naqshlar nihoyatda mukammal bo'lib, ular zamirida ramziy ma'nolar yashiringan. Xorazm yog'och o'ymakorligida 30 dan ziyod gullardan foydalanilgan. Shular orasida mayda gular kam etibordan chetda qolmaganini ko'ramiz. Ayniqsa, "Uchyaproqli", "Uch g'unchali", "Uch kosali" va boshqa gullardan ayniqsa koshinpaz naqqoshlar tomonidan sevib ijod qilingan.

Xozirda "Ichan-qal'a" davlat muzeyida milliy madaniyatimizning uzviy qismi bo'lgan xalq amaliy san'atining eng noyob yodgorliklari saqlanadi.[9]

Xorazm amaliy san'ati ekspozitsiyalari "Ichan-qal'a"dagi eng chiroyliligi va bebaholigi bilan ajralib turadi. Muzey ekspozitsiyasi 1983-yilda buyuk alloma, matematik olim Al-Xorazmiy tavalludining 1200 yillik yubileyiga bag'ishlab ochilgan. Bu muzey asli xorazmlik, tarixchi va faylasuf Beruniy sharafiga ham shunday nomlangan. Xususan, muzey ekspozitsiyasi eski Toshhovli saroyidan olib kelingan. Arxeologiya bo'limi taniqli olim sharqshunos S.P.Tolstov rahbarligi ostida Xorazm arxeologiya-etnografiya ekspeditsiyasi materiallari asosida barpo etilgan. Muzeyda Qo'yqirilgan qal'a (miloddan avvalgi 3-asr) va Tuproqqal'a (milodiy 6-asr) ko'hna joylaridan topilgan arxeologik yodgorliklar namoyish etilgan. Ibodatxonadan "Xorazm ma'budasi ushlagan ko'za" deb nom olgan haykal topilgan bo'lib, uning nusxasini muzeyda ko'rish mumkin. Tuproqqal'a saroyidan topilgan haykal va monumental qo'lyozma parchalari o'ziga xos qiziqish

uygʻotadi. Ichan-qalʼa va Dishan-qalʼadagi taʼmirlash ishlari mobaynida topilgan arxeologik obidalar, maketlar, keramik qoplama parchalari oʻrta asrlar madaniyati haqida hikoya qiladi.[10] Mazkur muzey, 1991 yildan keyin ekspozitsiya zallari, mustaqillik ruhida qaytadan rekspozitsiya qilingan.

NATIJALAR. Xorazm amaliy sanʼati ekspozitsiyasida sanʼat durdonalarining 398 namunalari namoyish etib kelinmoqda.[11] Bugungi kunda muzeyda XIII asrdan to hozirgi kungacha boʻlgan davrni qamrab olgan qoʻli gul ustalar tomonidan yaratilgan bebaho amaliy sanʼat durdonalarini va Xorazm amaliy sanʼati ekspozitsiyasida xalq amaliy sanʼatining 11 xil turidagi namunalari koʻrish mumkin.[12] Jumladan, yogʻoch oʻymakorligi, naqqoshlik, toʻqimachilik, marmar oʻymakorligi, ganch oʻymakorligi, gilamchilik, kulolchilik, xattotlik, misgarlik, kandakorlik, koʻnchilik, pichoqchilik, zargarlik buyumlari namoyish qilinmoqda.

Muzeyda saqlanayotgan noyob eksponatlardan biri, XIX asr Xiva yogʻoch oʻymakorligi maktabiga mansub Roʻzmuxammad usta ishlagan noyob qoʻsh tabaqali eshik hisoblanadi. Eshik oʻymasi - nafis, chiroyli qilib, “turunj” naqsh kompozitsiyasi ishlangan, atrofiga xoshiya islmiy va oʻsimliksimon naqshlar oʻyilgan.[13]

Ekspozitsiyada Xivaning mashhur yogʻoch oʻymakorlari Ota Polvonov, S.Bogʻibekov va uning oʻgʻillari X.Bogʻibekov, A.Bogʻibekov, shogirdlari D.Ibragimov, Q.Jumaniyazov, SH.Roʻzmetov, D.Qutlimuradovlar tomonidan ishlangan yogʻoch oʻymakorligi buyumlari namoyishga qoʻyilgan.[14]

Muzey ekspozitsiyasida Xiva yogʻoch oʻymakorligi maktabining taniqli ustalaridan biri Ota Polvonov ijodiga mansub ikki tabaqali yogʻochdan oʻyib ishlangan qadimiy noyob eshik saqlanmoqda.[15] Ushbu eshik, 1946 yilda ishlangan boʻlib, naqqosh Abdullo Boltaev va oʻymakor usta Ota Polvonovning birgalikdagi ijod namunasi hisoblanadi.

1934 yilda Ota Polvonov koʻhna taʼmirlash ishlarida ishtirok etib naqqosh Abdullo Boltaev tayyorlagan taxta yordamida ustun va eshiklarni qayta taʼmirladi. Arkdan tashqari, Toshhovli, Nurillaboy saroyi va boshqa va qadimiy binolarni qayta taʼmirlash ishlarida ishtirok etdi. Ota Polvonov va naqqosh Abdulla Boltaev hamkorligi koʻp muvaffaqiyatlarga olib keldi. Mashhur usta shogirdi Sapo Bogʻibekov bilan birgalikda naqqosh Abdulla Boltaev koʻmagida 1937 yilda tayyorlagan yogʻoch ustun Parijdagi xalqaro koʻrgazmada oltin medal va birinchi darajali diplom bilan taqdirlangan.[16] 1940 yildan boshlanib, 7 yil maboynida bunyod etilgan, Toshkentdagi Alisher Navoy nomidagi katta akademik opera va balet teatri binosining Xiva zalida foyelari uchun eshiklarni jozibador va goʻzal naqshu nigorlar bilan bezadi. 1962 yilda esa Urganch vokzali uchun 2 va 4 tabaqali eshiklarni, Badiiy koʻrgazmalar direksiyasi uchun va ustunlarni yogʻoch oʻymakorligining Xiva uslubiga xos betakror naqsh kompozitsiyalari bilan bezadi. Ota Polvonov umrining oxirigacha yogʻoch oʻymakorligining Xiva maktabini rivojiga beqiyos xissa qoʻshdi.

Darhaqiqat, usta oʻzi egallagan sanʼat sir-asrorlarini yoshlarga oʻrgatdi. Uning shogirdlaridan biri Safo Bogʻibekovdir. U ustoz bilan birgalikda koʻplab yogʻoch oʻymakorligi ishlarini amalga oshirdi. Jumladan, Toshkent shahridagi Alisher Navoiy teatri va Urganch temir yoʻl vokzalida hamkorlikda ish olib borgan. Usta koʻplab jamoat va turar joy binolari uchun oʻyma eshiklar, ustunlar, darvozalar va uy-roʻzgʻor buyumlaridan quticha, lavh, xontaxta, kursi va boshqa bir qator buyumlar tayyorladi.[17] Xiva “Ichan-qalʼa” muzeyida ustaning XX asrga oid qayrogʻoch daraxtidan ishlangan hajmi 48x20sm boʻlgan panno oʻyma asari oʻrin olgan.[18] Bundan tashqari, muzey fondida Safo Bogʻibekovning 1978 yilda qayrogʻochdan ishlangan sandigʻi saqlanadi.[19]

Muzey ekspozitsiyasida usta Safo Bogʻibekovning oʻgʻli Hayitmat Bogʻibekovning yogʻoch oʻymakorlik asarlari ham oʻrin olgan. Ekspozitsiyasida ustaning ijodiga mansub Al-Xorazmiy portreti namoyishga qoʻyilgan.[21] Usta zamonaviy binolarni sharqona uslubda oʻyma naqshlar bilan bezashda ham oʻziga xos yangicha uslublar yaratdi. Xorazm yogʻoch oʻymakorligi rivojining eng asosiy omillaridan biri bu erda “Ustoz-shogird” maktabining anʼanaviy tarzda davom ettirilayotganidir, - deydi “El-yurt hurmati” ordeni sohibi Hayitmat Bogʻibekov. Shu sababli, maktab yaratgan naqshlar asrlar osha oʻz shaklini yoʻqotmay kelayapti.

XULOSA. Xorazm yogʻoch oʻymakorligi maktabi ravnaqida taniqli usta, mohir hunarmand Ota Polvonov, Safo Bogʻibekovlarning alohida oʻrni bor. Bugungi kunda mazkur oʻymakorlik

maktabi an'alarini ustalarning shogirdlari munosib davom ettirib, ko'pgina yoshlarga ushbu hunar sirlarini puxta o'rgatib kelmoqdalar.

Xorazmlik hunarmandlar yaratgan o'ymakorlik durdonalarini "Yog'ochga muhrlangan mo''jiza", desak, aslo mubolag'a bo'lmaydi. Shu bois, ushbu hunar turini yanada rivojlantirish, vohaga xos qadimiy naqsh usullarini qayta tiklash yo'lida ijodiy izlanishlar olib borilmoqda. Bu esa o'zbek amaliy san'atining dunyoda yanada shuhrat qozonishida ayni muddao bo'layotir.

Foydalangan adabiyotlar:

- 1.Karimov X "Usta Qodir". -T., G.G'ulom nomidagi adabiyot va san'at nashriyoti, 1981, 6-bet
- 2.Abdurasulov A. Xiva.O'zbekiston.1997.
- 3.Bulatov. S. O'zbek xalq amaliy bezak san'ati. Toshkent «Mexnat» 1991 y. 229 – 231 betlar.
- 4.M. Mirzaaxmedov. S Ergashev. Yog'och o'ymakorligi. Toshkent – O'qituvchi 1995 y.
- 5.Dala yozuvlari. Xiva shahri 2023 yil
- 6.D.Bobojonov, M.Abdullayev. Xorazm amaliy san'at ustalari. – Xiva. Xorazm Ma'mun akademiyasi 2010 – 5 bet
- 7.Xiva Ichan qal'a muzey qo'riqxonasi jamg'armasi. GX M3 KII 6241/25; GX M3 KII 5958/50
- 8.Muzey istorii Xorezma imeni Al-Xorezmi i Beruni (Wayback Machine saytida 2022-05-20 sanasida arxivlangan) traveluzbekistan.uz
- 9.Dala ma'lumotlari. Xiva "Ichan-qal'a" muzey-qo'riqxonasi. 2024 yil.
- 10.Xiva Ichan qal'a muzey qo'riqxonasi jamg'armasi. GX M3 KII 6241/25;
- 11.Dala ma'lumotlari. Xiva Ichan qal'a muzey qo'riqxonasi. 2024 yil.
- 12.Xiva Ichan qal'a muzey qo'riqxonasi jamg'armasi. KP 200 raqamli o'yma eshik.
- 13.Boltayev A. Xorazm tarixi.88-daftar Qo'lyozma, 49-varaq.
- 14.D.Bobojonov, M.Abdullayev. Ko'rsatilgan asar.
- 15.Ichan-qal'a" davlat muzey-qo'riqxona fondi ekspozitsiyasi. KP 4695/22 raqamli asar.
- 16.Ichan-qal'a" davlat muzey-qo'riqxona fondi ekspozitsiyasi. KP KP 4636 raqamli sandiq
- 17.Sultonov A. "Xivalik yog'och o'ymakor Ota Polvonov". "San'at" jurnali 4-son. 2009 yil
- 18.Xiva "Ichan-qal'a" muzey qo'riqxonasi jamg'armasi. KP 6139/4 raqamli, "Al-Xorazmiy" portreti

«MA'MUN SCIENCE» JURNALI

ЖУРНАЛ «MAMUN SCIENCE» JOURNAL OF «MAMUN SCIENCE»

Maqolani tayorlashda qo'yiladigan talablar:

1. Maqola o'zbek, ingliz va rus tillarida minimal 6 sahifadan iborat bo'lib, Microsoft Word dasturida Times New Roman shriftida 12 kegl, 1 satr oralig'ida, sahifalar barcha tomondan 2 sm qoldirilgan holda bo'lishi shart.
2. Satr boshi - 1,25 sm bo'lib, satrlarni eniga to'g'irlash, so'zlarni boshqa qatorga ko'chirish avtomatik tarzda bo'lishi lozim.
3. Birinchi qator o'ng tomondan muallifning familiyasi, ismi va otasining ismi, ikkinchi qatorda muallifning ish joyi, lavozimi, ilmiy darajasi va unvoni, e-mail va telefon raqami, uchinchi qatorda sahifaning o'rtasida bosh va qalin harflar bilan maqolaning nomi yoziladi. Ushbu ma'lumotlar o'zbek, ingliz va rus tillarda berilishi lozim.
4. Keyingi qatordan o'zbek, ingliz va rus tillarida 60 so'zdan iborat annotatsiya beriladi.
5. Keyingi qatordan 7-10 ta o'zbek, ingliz va rus tillarida kalit so'zlar beriladi.
6. Keyingi qatordan asosiy matn boshlanadi va maqola 4 qismdan iborat bo'ladi: Mavzuning dolzarbligi. Metodlar va o'rganilganlik darajasi. Tadqiqot natijalari. Xulosa.
7. Maqolalar ilmiy ahamiyatga ega bo'lib, ulardagi fakt va fikrlar asoslangan hamda mustaqil ma'no kasb etishi lozim, plagiat holati taqiqlanadi. Muallif foydalanilgan adabiyotlarni aniq ko'rsatishi, olingan iqtiboslarning aniq manbalarini keltirishi lozim.
8. Web of science hamda Scopus tizimidagi jurnallardan iqtiboslar olish maqsadga muvofiqdir.
9. Iqtiboslar matn ichida [1, 25] beriladi. Adabiyotlarning to'liq ro'yxati asosiy matndan so'ng alifbo tartibida ko'rsatilishi lozim.

Требования к оформлению научной статьи:

1. Статьи должны содержать 6 страниц, в формате Times New Roman на Microsoft Word, 12 кегль, 1 см, со всех сторон 2 см.
2. Начала абзаца - 1,25 см, формировать строки по ширине, перенос слов в другой ряд должен быть в автоматическом порядке.
3. В первой строке от правой стороны Ф.И.О. автора, во второй строке место работы, должность, ученая степень и ученое звание, e-mail и номер телефона, в третьей строке по центру страницы прописными буквами жирным шрифтом название статьи. Эта информация должна быть предоставлена на узбекском, английском и русском языках.
4. В следующей строке аннотация из 60 слов на трех языках: узбекский, английский и русский.
5. Со следующей строки ключевые слова 7-10.
6. Далее начинается основной текст. новой текст начинается со следующей строки, и статья состоит из 4 частей: актуальность темы, методы и уровень исследования, результаты исследования, заключение.
7. Статьи должны иметь научное значение, факты и идеи должны быть обоснованными и избежать плагиатства. Автор должен точно указать использованную литературу и ссылку на источники, при помощи которых он выразил свое мнение.
8. Сноски или ссылки должен быть взяты из Web of science, а также системы журналов Scopus.
9. Цитирование приводится в тексте [1, 25] Полный список литературы должен быть указан после основного текста, а алфавитном порядке.

Requirements of the articles submitted:

1. Articles should be at least 6 pages, in Times New Roman, 12 pt., 1 inter.
2. The line head should be 1,25 cm, line spacing, and the words should be automatically moved.
3. The author's full name should be on the first line from the right; the author's place of work, position, academic degree, and academic rank, email address, and phone number should be on the second line; the article title should be centered in bold, capital letters, on the third line. This information should be provided in Uzbek, English, and Russian.
4. An annotation of 60 words in the next line in three languages.
5. Key words from the next row in three languages 7-10.
6. The next line begins with the main text. The main text begins on the next line, and the article consists of four parts: the relevance of the topic, the methods and level of research, the results, and the conclusion.
7. Articles must be of scientific importance and facts and opinions in the article should be well-grounded and have an independent meaning, and they must be free of plagiarism. The author must clearly demonstrate the literature used in his or her opinion, and provide the exact sources of the extracts.
8. Quotes should be from "Web of science" and "Scopus" journals.
9. A complete list of publications should be followed in alphabetical order after the main text. Seals and references should be in the main text [1, 25].